

Projekt

z dnia 11 grudnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU ŁOMŻYŃSKIEGO**

z dnia 11 grudnia 2023 r.

w sprawie uchwalenia „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024 – 2029”

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249, z 2023 r. poz. 289 i 535) w związku z art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z 2023 r. poz. 572) Rada Powiatu Łomżyńskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024 – 2029”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łomżyńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Członkowie Zarządu:

Maria Dziekońska

Agnieszka Zduńczyk

Tadeusz Góralczyk

Kazimierz Polkowski

Przewodniczący Zarządu

Lech Marek Szablowski

RADA PRAWNY

mgr Dariusz Wasowski

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Łomży

mgr Jacek Albin Nowakowski

Powiatowy Program
Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla
Osób Stosujących Przemoc Domową
na lata 2024 – 2029

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży

Łomża, grudzień 2023r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. DEFINICJA PRZEMOCY I PODSTAWY PRAWNE RAMOWEGO PROGRAMU KOREKCYJNO-EDUKACYJNEGO DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ.....	3
II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ.....	5
III. CELE PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ.....	6
IV. ADRESACI PROGRAMU	7
V. WARUNKI UZYSKANIA UPRAWNIEŃ DO REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA SPRAWCÓW PRZEMOCY DOMOWEJ.....	8
VI. ZAKRES DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ	9
VII. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU	10
VIII. PARTNERZY PROGRAMU	10
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	11
X. MONITORING.....	11
XI. EWALUACJA PROGRAMU	12

WSTĘP

Kompleksowe działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej powinny dotyczyć zarówno organizacji pomocy osobom doświadczającym przemocy, działań profilaktycznych w tym zakresie, jak i wszelkich działań mających na celu zatrzymanie zachowań przemocowych u osób stosujących przemoc domową. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest integralnym elementem kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy. Jego głównym założeniem jest eliminacja zachowań przemocowych u osób stosujących przemoc, poznanie alternatywnych dla przemocy zachowań, a także zatrzymanie przemocy. Oddziaływania w postaci programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc powinny być uzupełniane działaniami interwencyjnymi, jak i działaniami profilaktycznymi mającymi na celu zapobieganie wszelkim formom przemocy. Prezentowany program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest kompatybilny z wojewódzkim programem przeciwdziałania przemocy dla województwa podlaskiego do roku 2027.

I. DEFINICJA PRZEMOCY I PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Definicja przemocy określona w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) w art. 2 pkt 2: „Ileż w ustawie jest mowa o przemocy domowej - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Istnieją 4 podstawowe kryteria rozpoznawania zjawiska przemocy domowej:

- nierównowaga sił - dysproporcja siły gdzie jedna osoba jest silniejsza od pozostałych członków rodziny i świadomie wykorzystuje swoją przewagę;
- naruszanie godności i praw - osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, wykazując zachowania takie jak poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie;
- intencjonalność - działania osoby stosującej przemoc są celowe, cel najczęściej stanowi zdobycie kontroli nad innymi, czy też wymuszenie posłuszeństwa;
- powodowanie cierpienia i szkód - stosowana przemoc powoduje szkody psychiczne i fizyczne.

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych uwzględnia przepisy następujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 poz. 1249 ze zm.);
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
7. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy dla Województwa Podlaskiego do roku 2027;

oraz „Wytyczne do realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w województwie podlaskim”.

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU KOREKCYJNO - EDUKACYJNEGO DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

1. Najważniejszym założeniem wszelkich działań podejmowanych wobec osoby stosującej przemoc domową, w tym oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych - powinno być uzyskanie bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej.
2. Istotne jest aby realizowany program przyczynił się do konstruktywnych zmian u sprawcy przemocy domowej - w zachowaniu, przekonaniach dotyczących funkcjonowania rodziny, a także w kwestii odpowiedzialności za własne czyny.
3. Realizator programu posługiwać się będzie wysokimi standardami opartymi o zasady i normy etyczne, aktualną wiedzę i badania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Zawartość merytoryczna programu zawiera:
 - 1) Treści edukacyjne - mające dostarczyć informacji dotyczących dynamiki, etiologii procesu powstawania wzorców zachowań z użyciem przemocy;
 - 2) Metodę pracy nad zmianami behawioralno-poznawczymi - stwarzającą możliwość zmiany dotychczasowego sposobu myślenia i zachowań w relacji z osobami bliskimi, uwzględniającą wartości takie jak: szacunek i życzliwość wobec osób bliskich; Rozpoznawanie i zmianę systemu przekonań i postaw osobistych - program powinien tworzyć okazję obserwowania i refleksji dotyczących osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień, które wzmacniają stosowanie przez nich przemocy - promowane powinny być alternatywne do przemocowych wartości i postawy.
5. Zajęcia dla osób stosujących przemoc domową nie mogą być prowadzone w tych samych miejscach, w których realizowane są programy dla osób doświadczających przemocy domowej.
6. Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową powinna być elementarną częścią systemu na rzecz przeciwdziałania przemocy. Istotne jest stworzenie na danym terenie sprawnie funkcjonującej współpracy ludzi i środowisk zawodowych zajmujących się problemem przemocy.

III. CELE PROGRAMU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Cel główny: Zatrzymanie przemocy domowej

Cele szczegółowe:

- 1) Powstrzymanie stosowania przemocy przez sprawcę.
- 2) Zmiana zachowań przemocowych na konstruktywne z poszanowaniem praw i uczuć innych.
- 3) Uzyskanie informacji i umiejętności rozpoznawania mechanizmów podtrzymujących zachowania przemocowe.
- 4) Nabycie umiejętności reagowania bez przemocy w sytuacjach konfliktowych i stresujących.
- 5) Kształtowanie umiejętności wychowawczych w relacji z dzieckiem bez użycia przemocy.
- 6) Uzyskanie informacji o możliwości korzystania z działań pomocowych, interwencyjnych, prawnych, psychologicznych itp.
- 7) Opracowanie własnego planu bezpieczeństwa w sytuacjach zagrożonych użyciem przemocy.

Standard prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową obejmuje:

- 1) zmianę przekonań odbiorców programów korekcyjno-edukacyjnych dotyczących stosowania przemocy domowej;
- 2) powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy;
- 3) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywne radzenie sobie z emocjami, w tym złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych;
- 4) zmniejszenie przez uczestników programu skali zachowań opartych na sile i przemocy;
- 5) wzrost świadomości na temat zjawiska przemocy domowej i konsekwencji jej stosowania;

- 6) poszerzenie katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu domowników i postawie partnerskiej;
- 7) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej;
- 8) uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- 9) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Założone cele i działania zaplanowane do realizacji programu oddziaływać korekcyjno-edukacyjnych mają głównie za zadanie zmianę w zakresie zachowań i postaw osób stosujących przemoc wobec bliskich.

Adresatami programu są:

Osoby stosujące przemoc domową:

- zobowiązane przez sąd do udziału w zajęciach, wobec których sąd zawiesił warunkowo wykonanie kary i zobowiązał je do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- zobowiązane przez Zespoły Interdyscyplinarne do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym
- osoby zmotywowane przez członków zespołów interdyscyplinarnych lub kuratorów bez formalnego obowiązku udziału w programie,
- osoby skazane za czyny z użyciem przemocy domowej, odbywający karę pozbawienia wolności w zakładach karnych,
- uczestnicy, którzy chcą wziąć udział w programie z własnej inicjatywy, na skutek obserwacji u siebie zmian zachowań i konsekwencji jakie w związku z tym pojawiły się w ich życiu.

V. WARUNKI UZYSKANIA UPRAWNIENÍ DO REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH DLA SPRAWCÓW PRZEMOCY DOMOWEJ

Kandydaci do prowadzenia zajęć w ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych powinni posiadać wykształcenie i kwalifikacje zgodne z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone przez osoby:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
- 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku:
 - a) psychologia, praca socjalna, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej lub
 - b) innym, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji, lub
- 3) będące terapeutami lub psychoterapeutami;
- 4) posiadające udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
- 5) posiadające zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc domową.

Realizowane w Polsce programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc, oparte są na modelach zbudowanych w odniesieniu do różnych koncepcji wyjaśniających przyczyny przemocy w rodzinie. Model społeczno-kulturowy, na którego założeniach powstał program Duluth - ukazuje rolę patriarchy i jego wpływu na stosowanie przemocy w rodzinie. Model przemocy odnoszący się do systemu rodzinnego - wywodzi się z systemowej terapii

rodzin, program oparty na modelu przemocy, związanej z podejściem skoncentrowanym na rozwiązywaniu - będzie miał za zadanie głównie, wzmocnić pozytywne zachowania osób stosujących przemoc. Widoczna jest tendencja w opracowywanych obecnie programach do poszukiwania modelu integracyjnego, łączącego elementy poszczególnych modeli. Osoby które ukończyły programy szkoleń przygotowujących do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, mające kwalifikacje i spełniające wymagania zgodne z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową są uprawnione do prowadzenia powyższych działań.

VI. ZAKRES DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy domowej:

- konsultacje indywidualne - mające charakter nawiązania pierwszego kontaktu, diagnozy zgłaszanych problemów, omówienia rozwiązań stosowanych do tej pory i konsekwencji z nich wynikających, odpowiedzialności za własne zachowania, nazwania problemu i omówienia skutków dotychczasowych rozwiązań - jakie poniosła rodzina jak i sama osoba stosująca przemoc;
- prowadzenie grupy korekcyjno-edukacyjnej - grupy tworzone w ramach programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy powinny mieć jasno ustalone zasady uczestnictwa i naboru (kontrakt, wspólnie ustalone zasady). Należy pamiętać, że udział w grupie nie jest formą psychoterapii. Uczestnicy grupy mają możliwość skonfrontowania się z problemami i przekonaniami, które prowadziły do stosowania przemocy i jej usprawiedliwiania. Uczą się prawidłowej komunikacji i wyrażania emocji w sposób asertywny. Rozpoznanie zniekształceń poznawczych dotyczących siebie i otaczającego świata jest pomocne w pozbyciu podtrzymywanych mitów i stereotypów dotyczących przemocy, a poznanie prawidłowych wzorców zachowań wobec dzieci, współmałżonka/ki, rodziców i innych członków rodziny daje możliwość uwrażliwienia wypracowania empatycznej postawy. Uczestnicy mają możliwość nabycia zachowań prospołecznych, poprzez udział w treningach i ćwiczeniach;

- edukację w zakresie prawidłowych postaw rodzicielskich - praca nad relacją z dzieckiem w zakresie dbałości o jego potrzeby i wspierania jego rozwoju;
- pomoc prawną - polegającą na poradnictwie w zakresie ustalenia własnej sytuacji prawnej, procedur prawnych;
- konsultacje dla członków rodzin - omówienie bieżących problemów wynikających z życia z osobą stosującą przemoc, poszukanie skutecznych i konstruktywnych rozwiązań, jak też zebranie informacji dotyczących funkcjonowania sprawcy, jak i zmian zachowań;
- udostępnianie materiałów edukacyjnych - ulotek, literatury, filmów, broszur, na temat przemocy domowej.

VII. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domowej realizowany będzie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży (18-400 Łomża, ul. Szosa Zambrowska 1/27) w zakresie:

- obsługi administracyjno – finansowej,
- formalnego naboru uczestników projektu.

Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową nie będzie się odbywała w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, aby zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej.

VIII. PARTNERZY PROGRAMU

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Zespoły Interdyscyplinarne
- Sąd,
- Kuratorzy zawodowi,
- Prokuratura,

- Żandarmeria wojskowa
- Policja,

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródła finansowania - dotacja celowa z przeznaczeniem na realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc przekazywana przez Podlaski Urząd Wojewódzki, środki z budżetu Powiatu łomżyńskiego oraz środki finansowe pozyskane w wyniku realizacji różnego rodzaju projektów.

X. MONITORING

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi - kontrolnymi, które stanowią część nadzoru na jego realizację. System monitorowania obejmuje:

- postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz po jego zakończeniu.

Monitorując program będziemy szukać odpowiedzi na pytania:

- czy podejmowane działania prowadzi do osiągnięcia celu finalnego,
- czy program wymaga przeformułowania działań,
- czy adresaci programu zachowują się zgodnie z oczekiwaniami.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców.

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy domowej.

XI. EWALUACJA

Zasadność i efektywność programu korekcyjno-edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc domową możemy określić poprzez bieżące monitorowanie realizacji programu przez cały okres jego trwania. Niezbędne jest także dokonanie ewaluacji programu. Istnieje więc potrzeba jasnego określenia konkretnych rezultatów programu. Warto zwrócić uwagę na wskaźniki dotyczące:

- uczestnictwa w programie - ile osób rozpoczynało grupę ile ją ukończyło, czy udział w grupie przyczynił się do zatrzymania przemocy;
- zmiany zachowań - czy w trakcie kolejnych spotkań uczestnik zmieniał swoje zachowania na bardziej konstruktywne, korzystał z proponowanych w trakcie grupy rozwiązań;
- oceny jakości przeprowadzonych zajęć - sposób prowadzenia, osobista korzyść z uczestnictwa w programie, przydatność informacji.

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnieniem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.